

Vergaderjaar 1991-1992

22 395

Wijziging van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf in verband met de tweede richtlijn levensverzekering

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 7 februari 1992

De vaste Commissie voor financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer over haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

A. ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met overwegende instemming kennis genomen van dit voorstel van wet. Het was de aan het woord zijnde leden opgevallen dat Nederland bij de bepaling van het gemeenschappelijk standpunt met betrekking tot de onderhavige richtlijn die thans in een wetsvoorstel wordt omgezet, zich van stemming heeft onthouden, omdat het de met de richtlijn te bereiken liberalisatie te gering achtte. De leden van de CDA-fractie waren met de regering van opvatting dat het beter ware geweest indien de onderhavige richtlijn liberaler van opzet was geweest. De vraag van deze leden was welke initiatieven de regering in Europees verband blijft nemen om er alsnog voor te zorgen dat op termijn deze liberalisatie kan worden bereikt.

De leden van de PvdA-fractie hadden met instemming kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij gingen ervan uit dat een tijdsige implementatie van de betrokken EG-richtlijn per 20 november 1992 mogelijk zal zijn, mede dankzij de uitstekende toelichting bij het wetsvoorstel met bijlagen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen om een overzicht van de thans in voorbereiding zijnde nieuwe EG-richtlijnen op het gebied van de vrije verzekeringsmarkt. In welke mate leiden de in voorbereiding zijnde derde richtlijnen er toe dat de Wet toezicht verzekeringsbedrijf (WTV) wederom aanzienlijke wijzigingen moet ondergaan en kan het daarbij gaan om wijzigingen die voor een deel thans toe te voegen bepalingen weer overbodig maken? Zo ja, welke?

De leden van de PvdA-fractie vroegen om een reactie op de brief van het Verbond van Verzekeraars van 30 mei 1991 met een advies over het wetsvoorstel. In hoeverre is aan de opmerkingen van het Verbond

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), G.H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA), R. van Middelkoop (PvdA).

Plv.leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rossenmüller (Groen Links), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Schartman (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), Vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA).

tegemoet gekomen? Zij vroegen of ook advies is gevraagd van de organisaties van tussenpersonen, die in de richtlijn zo'n duidelijke rol spelen, en zo nee, waarom niet. Zou dit alsnog kunnen geschieden?

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij stelden vast dat de richtlijn, zeker in vergelijking met de tweede richtlijn schadeverzekering, in korte tijd tot stand is gekomen.

Ofschoon de richtlijn voorziet in de inwerkingtreding van aangepaste nationale wetgeving van de onderscheiden lidstaten op 20 mei 1993, gaat het wetsvoorstel uit van inwerkingtreding op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Aangezien de afronding van de parlementaire behandeling voor 20 november 1992 is te verwachten, vroegen deze leden welke ingangsdatum de regering voor ogen staat, temeer daar Nederland verscheidene bezwaren tegen deze richtlijn bij de onderhandelingen heeft ingebracht. De leden van de VVD-fractie vroegen de regering voorts in te gaan op eventuele bezwaren van andere lidstaten tegen deze richtlijn. Zij vernamen in dit verband graag met welke voortvarendheid de overige lidstaten zijn begonnen met de aanpassing van de nationale wetgeving. Bovendien ontvingen zij graag duidelijkheid over de rechtsgevolgen voor alle marktpartijen ingeval de datum van inwerkingtreding van nationale wetgeving na het tijdstip ligt dat de richtlijn voorschrijft.

3. Doel en inhoud van de tweede richtlijn levensverzekering

De leden van de VVD-fractie stelden met instemming vast dat met de onderhavige richtlijn door een coördinatie van de voor het dienstverkeer meest wezenlijke punten wordt beoogd de dienstverlening inzake levensverzekeringen te vergemakkelijken. Welke aanwijzingen heeft de regering dat de vrijheid van dienstverrichting binnen de EG in de praktijk door Nederlandse levensverzekeraars als belemmerend is ervaren? Welke lidstaten zijn in het bijzonder terughoudend geweest in het toestaan op hun grondgebied van dienstverrichtingen van buitenlandse levensverzekeraars?

A. Onderscheid passieve/actieve dienstverrichting

De leden van de PvdA-fractie stelden vast dat het voor de toepassing van de richtlijn relevant is of tussenpersonen onafhankelijk zijn dan wel in loondienst zijn van een verzekeraar of daarmee een agentuurovereenkomst hebben. Alleen als de tussenpersonen vallen onder artikel 2, eerste lid, onderdeel a van de richtlijn over assurantiebemiddeling dienen alle lidstaten immers passieve dienstverrichting door bemiddeling van dergelijke tussenpersonen toe te staan zonder vergunningsvereiste. Een Nederlander die zich richt tot een Nederlandse tussenpersoon om met een buitenlandse verzekeraar een overeenkomst af te sluiten, mag, evenals de betrokken buitenlandse verzekeraar, door de betrokken lidstaat dus niets in de weg worden gelegd, mits de tussenpersoon onafhankelijk is. In Nederland bestaat echter geen regelgeving die bepaalt wanneer een tussenpersoon als onafhankelijk kan worden beschouwd. Dient hierin niet alsnog te worden voorzien, zo vroegen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie namen aan dat bij de gekozen opzet de Nederlandse wet bepaalt dat een buitenlander die met een in Nederland gevestigde verzekeraar een overeenkomst afsluit in dienstverrichting, twee verklaringen moet ondertekenen waaruit blijkt dat deze verzekeringnemer weet wat hij doet. Omgekeerd zal de wetgeving van de andere lidstaten moeten bepalen dat een Nederlander die zich wendt tot een in

het buitenland gevestigde verzekeraar, ook deze verklaringen ondertekent. Gaat het echter om een verzekeraar buiten de EG, dan ontbreekt deze plicht tot het tekenen van verklaringen. Zagen zij dit alles goed? Laat de richtlijn niet toe dat de verplichting tot het tekenen van de verklaringen in de Nederlandse wet universeel wordt geregeld, dus zowel voor inkomende als uitgaande dienstverrichting en zou dit niet de voorkeur verdienen? Staat vast dat de andere lidstaten de wetgeving met dezelfde taakverdeling als Nederland opstellen? Stelt bijvoorbeeld niet een andere lidstaat bepalingen vast die handelen over het sluiten van overeenkomsten van zijn onderdanen met een Nederlandse verzekeraar?

B. Notificatie- c.q. vergunningsprocedure

In artikel 12 van de richtlijn wordt de vergunningsprocedure beschreven, aldus de leden van de CDA-fractie. Er is sprake van procedures namelijk een vergunningsprocedure en een notificatieprocedure. In die lidstaten waar gekozen wordt voor een vergunningsprocedure, dient de toezichthoudende autoriteit van de lidstaat van dienstverrichting van de verzekeraar alle vereiste gegevens te ontvangen.

De toezichthoudende autoriteit dient binnen een termijn van zes maanden te beslissen of de ontvangen gegevens in overeenstemming zijn met de in die lidstaat geldende voorschriften.

Merkwaardig is dat, indien de betreffende toezichthoudende autoriteit binnen de termijn van 6 maanden geen beslissing neemt, de vergunning geacht wordt te zijn geweigerd. De aan het woord zijnde leden herinnerden zich dat ze hierover reeds een opmerking maakten bij de wijziging van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf in verband met de tweede richtlijn schadeverzekering. Ook toen merkten zij op dat juist bepaald zou moeten worden dat, indien de desbetreffende toezichthoudende autoriteit binnen een periode van 6 maanden geen beslissing heeft genomen, deze vergunning geacht moet worden te zijn verleend. Graag wensten zij op dit onderdeel een nadere beschouwing van de regering. Is de regering het met de leden van de CDA-fractie eens dat de formulering die thans in artikel 12 van de richtlijn is neergelegd, ertoe kan leiden dat het onthouden van een vergunning de concurrentie en daarmee de toegang van het levensverzekeringsbedrijf tot de EG-lidstaten kan beperken dan wel belemmeren.

4. Andere onderwerpen

De leden van de fracties van PvdA en D66 vroegen naar de stand van zaken van de wetgeving die de staatssecretaris van Justitie tot stand moet brengen met het oog op de implementatie van artikel 4 van de richtlijn.

De leden van de VVD-fractie vroegen of de Europese Commissie een verplichting op zich heeft genomen vóór een bepaald tijdstip een ontwerp-richtlijn voor branche 7 (Beheer over collectieve pensioenfondsen) bij de Raad van Ministers in te dienen.

De leden van de PvdA-fractie betwijfelden of in het wetsvoorstel artikel 15 van de richtlijn correct is verwerkt. Artikel 15 kent elke verzekeringnemer naar hun oordeel van rechtswege het recht toe een overeenkomst op te zeggen binnen een bepaalde termijn na sluiting en kennisgeving van de overeenkomst. In het wetsvoorstel is deze bepaling vertaald in een verplichting voor de levensverzekeraar om dit in individuele overeenkomsten te bepalen. Zou een verzekeraar dit nalaten, dan heeft naar het oordeel van deze leden de verzekeringnemer niettemin een opzeggingsrecht. Zij bepleitten dat dit ook in de wet wordt bepaald, hetgeen de aan

de levensverzekeraar opgelegde plicht niet overbodig maakt. Ook bij deze bepaling vroegen zij of het niet in de rede ligt om het opzeggingsrecht generiek te bepalen, dus zowel voor inkomende als uitgaande dienstverlichting.

De leden van de PvdA-fractie vroegen voor welke lidstaten artikel 5 van de richtlijn nog wel consequenties zou moeten hebben. Is de regering van oordeel dat de toezichtsstructuur in de andere lidstaten even goed geregeld is als in Nederland, zodat met vertrouwen kan worden toegestaan dat vanuit die landen dienstverrichting naar Nederland ongeveer vrij kan worden toegelaten?

De leden van de VVD-fractie begrepen dat de regering het anticumulatiebeding ex art. 16 van de richtlijn onder verwijzing naar de tweede richtlijn schadeverzekering niet wenst over te nemen. Kan de regering inzicht verschaffen in de standpunten van de overige lidstaten dienaangaande?

De leden van de D66-fractie merkten op dat in artikel 25 van de richtlijn een aantal fiscale aspecten van de dienstverrichting wordt geregeld. Daarin is uitsluitend een regeling voor indirecte belastingen en parafiscale heffingen op verzekeringspremies opgenomen. Blijkens de memorie van toelichting kunnen deze slechts worden geheven door de lidstaat waarnaar de dienst is verricht, maar geldt dit artikel niet voor Nederland. Voor welke lidstaten is dit artikel wel relevant en zou dit naar het oordeel van de regering een rol kunnen spelen bij de vestigingskeuze van de verzekeraars?

7. Gevolgen van de richtlijn voor verzekeraars en verzekerden

Wat betreft de gevolgen van de richtlijn voor de verzekerden in Nederland merkt de regering op dat de gevolgen beperkt zullen zijn, zo merkten de leden van de D66-fractie op. De verzekerde is en blijft vrij om levensverzekeringsovereenkomsten in het buitenland af te sluiten. Vervolgens wordt opgemerkt dat naar verwachting de dienstverrichting op gebied van levensverzekeringen geen grote vlucht zal nemen op het gebied van de directe belastingen geen coördinatie op EG-niveau heeft plaatsgevonden. De leden van de D66-fractie verzochten de regering nader op deze opmerking in te gaan.

9. Financiële gevolgen voor de Rijksbegroting

Er wordt gesteld dat de uit de wetswijziging voortvloeiende administratieve procedures en de daaruit voortvloeiende stijging van uitgaven van de verzekeringskamer, gelet op het systeem dat de verzekeringskamer kent, zullen worden omgeslagen over onder toezichtstaande verzekeraars, aldus de leden van de CDA-fractie. Daar ook in de memorie van toelichting door de regering wordt gesteld dat de richtlijn voor Nederland een aanmerkelijke regulering van de dienstverrichting en daarom een belasting voor de verzekeraars en toezichthoudende autoriteit betekent, is er wellicht voor de regering mede aanleiding om in het kader van de verzelfstandiging van de Verzekeringskamer welwillend te kijken naar de opmerkingen van de leden van de CDA-fractie met betrekking tot de «Bruidsschat» die de Verzekeringskamer zou moeten toekomen.

B. ARTIKELEN

Artikel I

A. Artikel 1

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar een omschrijving van het begrip «directe» in de aanduidingen directe schadeverzekerings-, respectievelijk levensverzekeringsbedrijf. Is deze toevoeging wel nodig, zo vroegen zij, en indien dat het geval is, verdient dit dan geen plaats in de begripsomschrijvingen?

De leden van de PvdA-fractie vroegen wat in het nieuwe tweede onderdeel van het vijfde lid van artikel 1 wordt verstaan onder vestiging van de verzekeringnemer. Moet dit worden gezien als een juridisch begrip, of als een omschrijving van fysieke aanwezigheid, zoals dat uitdrukkelijk is bepaald voor verzekeraars? Indien bijvoorbeeld een Nederlands bedrijf in Nederland met een Nederlandse verzekeraar een levensverzekering afsluit voor werknemers in een buitenlands bijkantoor, is dan sprake van dienstverrichting, omdat de «vestiging waarop de verzekering betrekking heeft», gelegen is in een andere lidstaat dan de vestiging van de verzekeraar?

H. Artikel 29e

De leden van de PvdA-fractie bespeurden in de omschrijving van «toezending van aan de verzekeringnemer persoonlijk gericht reclame-materiaal» een lichte verzwakking van hetgeen de richtlijn vereist. De richtlijn spreekt over «persoonlijk toegezonden», hetgeen elke adressering op naam lijkt te verbieden, terwijl het wetsvoorstel slechts lijkt tegen te gaan dat in de reclame de burger persoonlijk wordt toege-sproken. Kan de regering dit nader toelichten?

De leden van de PvdA-fractie vroegen of het derde lid niet meer vrijheid voor de minister suggereert dan feitelijk bestaat, nu de modellen van de verklaringen in de richtlijn zelf zijn opgenomen. Waarom zijn deze modellen niet zonder meer als bijlage aan de wet toegevoegd? In welke taal zullen de verklaringen moeten worden gesteld?

De leden van de PvdA-fractie verwonderden zich over dat deel van de memorie van toelichting dat stelt dat het tekenen van de verklaringen slechts een statistisch doel dient en niet mag worden gezien als een vorm van consumentenbescherming. De richtlijn zelf geeft voor deze enge interpretatie geen duidelijke steun. Zij vonden het in elk geval heel goed vanuit oogpunt van de consumenten dat een verzekeringnemer ook formeel moet aangeven dat hij of zij zich ervan bewust is dat een buitenlands rechtsstelsel van toepassing is. Zij vroegen in dit verband of het geen overweging verdient om in de Wet assurantiebemiddelingsbedrijf te bepalen dat Nederlandse tussenpersonen die voor Nederlanders bemiddelen in buitenlandse aanbiedingen een soortgelijke verklaring moeten laten tekenen voor de aanvang van de werkzaamheden.

De leden van de PvdA-fractie vroegen op welk moment de verzekeringnemer de verklaring model A moet tekenen. De richtlijn lijkt niet uit te sluiten dat de verklaring achteraf wordt getekend, dus nadat de tussenpersoon het werk heeft verricht. Is dat een juiste uitleg?

BB. Artikel 50q

De leden van de PvdA-fractie verwezen allereerst naar hun opmerkingen in het algemeen gedeelte. Zij merkten voorts op dat de richtlijn

ervan uitgaat dat op grond van het toepasselijk recht krachtens artikel 4 van de richtlijn wordt bepaald hoe de verzekeringnemer in kennis wordt gesteld van het feit dat de overeenkomst is gesloten, waarna de opzeggingstermijn begint te lopen. Welke bepalingen gelden hier, danwel zullen nog worden opgesteld in het wetsvoorstel van de staatssecretaris van Justitie? Is vereist dat de kennisgeving per aangetekende brief geschiedt?

De leden van de PvdA-fractie vroegen een nadere toelichting op de stelling in de memorie van toelichting dat bij opzegging krachtens dit artikel de overeenkomst niet volledig met terugwerkende kracht wordt ontbonden, maar de verzekeraar ook op een eventuele premierestitutie het verlies kan inhouden dat hij tijdens de tijd tot de opzegging heeft gelopen. Kunnen hier enkele praktische voorbeelden van worden gegeven? Wat zijn «unit linked» producten?

De leden van de PvdA-fractie vroegen of het gelet op de tekst van de richtlijn wel toelaatbaar is om de opzeggingstermijn slechts aan een minimum te binden. De richtlijn noemt noch nadrukkelijk een maximum van 30 dagen?

Artikel 50x

De leden van de PvdA-fractie merkten op dat artikel 20 van de richtlijn ervan uitgaat dat bij onregelmatigheden in de dienstverrichting eerst de onderneming, en vervolgens de toezichthouder van de lidstaat van waaruit de diensten worden verricht, wordt ingeschakeld. Helpt dat niet, dan biedt het vierde lid van dit artikel de lidstaat waar de dienstverlening inkomt, interventiemogelijkheden. Deze volgtijdelijkheid lijkt in artikel 50x te ontbreken, waar het tweede lid er niet van uitgaat dat het eerste lid is toegepast.

Artikel V

Betekent de wetswijziging in artikel V dat de dienstverrichting voor levensverzekeraars door Nederlandse ondernemers beperkter is dan die van concurrenten uit andere EG-lidstaten, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

De Voorzitter van de Commissie,
Linschoten,

De Griffier van de Commissie,
De Gier